

До
Председателя на научното жури
за присъждане на образователната
и научна степен „доктор“ по
докторска програма „Счетоводна
отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (контрол)”
Стопанска академия „Д. А. Ценов“

С Т А Н О В И Щ Е

От член на научно жури:

Доц. д-р Крум Петков Крумов, преподавател в Стопанска Академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, факултет “Стопанска отчетност”, катедра “Контрол и анализ на стопанската дейност”, научна специалност: “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)” на докторант Жельо Невянов Желев, D03021459.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № 326/13.04.2018 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“.

Автор на дисертационния труд: Жельо Невянов Желев

Научен ръководител: Със Заповед № 369/16.04.2014 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ за научен ръководител е определен проф. д-р Емилиян Стефанов Тананеев. Впоследствие Съгласно Заповед № 268/12.04.2017г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“, издадена във връзка с Решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ (Протокол № 9/10.04.2017 г.) научният ръководител на докторанта е заменен от доц. д-р Крум Петков Крумов.

Тема на дисертацията: „*Възможности за усъвършенстване на контрола върху данъчните облекчения при корпоративното подоходно облагане*“.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Контрол)“ към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, факултет „Стопанска отчетност“ на СА „Д. А. Ценов“.

Подготовката на докторанта е осъществена в самостоятелна форма на обучение, извършено от катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при СА „Д. А. Ценов“, предвидено в Заповедта за периода от 15.04.2014 г. до 15.04.2017 г.. Със Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“, във връзка с Решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ (Протокол № 9/10.04.2017 г.) срокът на обучение е продължен до 15.04.2018 г.

Кратка информация за изпълнението на индивидуалния план

♦ Докторант Желев е положил успешно необходимите изпити и е изпълнил всички заложи изисквания в индивидуалния план.

♦ Дисертационният труд е обсъден от Катедрения съвет на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов на 03.04.2018 г. (Протокол № 19/03.04.2018 г.) и е насочен за защита пред научно жури.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Дисертацията е с общ обем от 226 страници, от които 198 страници основен текст.

Използваните литературни и нормативни източници са 121 броя, от които: на кирилица 58 броя, на латиница 12 броя, нормативни актове 10 броя, електронни източници 41 броя. В изложението се съдържат 21 фигури и четири таблици.

Актуалност на темата

Темата е подходящо избрана и значима, както за теорията, така и за практиката на данъчния контрол. Данъчните облекчения имат съществен дял от данъчните разходи на бюджета. Те са един от начините, чрез които държавата изпълнява своите регулативни функции по отношение на националната икономика. Това определя важното значение на облекчения като обект на данъчния контрол.

Въз основа на задълбочена теоретична подготовка, докторантът посочва, че данъчните облекчения представляват предимство, изразяващо се във възможността за неплащане на цялата или част от сумата на дължимия данък, при спазване на определени условия. Облекченията

действат ограничен период от време и няма задължителен характер. Изследването на характера на данъчните облекчения показва, че те могат да се проявяват под различна форма, което налага проверките по тяхното използване да са съобразени със спецификата им. Контролът върху данъчните облекчения следва да се разглежда като част от данъчния контрол. Той се определя като дейност, свързана с прилагането на данъчни облекчения, с цел да се установи правомерното им използване по предварително зададени норми.

Значимостта на избраната тема се аргументира и с прилагането на данъчни облекчения не само в Република България, но и в различни страни по света. Навсякъде те се използват за да се постигне изпълнението на някои социални цели или регулиране на икономическите процеси. Тъй като облекченията са данъчни разходи за бюджета с контрола върху тях се гарантира на гражданите, че публичните финанси се изразходват прозрачно, в полза на обществото и при максимална ефективност.

Посочените до тук аргументи ми дават основание да приема без резерви, че избраната от докторант Жельо Невянов Желев тема *„Възможности за усъвършенстване на контрола върху данъчните облекчения при корпоративното подоходно облагане“* е актуална и има обществена значимост.

Целта е дефинирана ясно, логически обосновано и съобразно изложената теза.

Изследването по темата обхваща шест **задачи**. Те следват съдържателната структура на дисертацията и подпомагат за изпълнението на поставената цел.

Основната теза на изследването е, че в качеството си на съществен разход за бюджета данъчните облекчения предоставят редица възможности за неправомерни действия с публични финанси, което предполага разглеждането им като самостоятелен обект на данъчния контрол.

Обект на дисертационния труд са данъчните облекчения при корпоративното подоходно облагане, включени в обхвата на дейността, осъществявана от органите по приходите.

Предмет на изследването е данъчния контрол, който се прилага с цел да се установи законосъобразното и ефективно използване на данъчните облекчения.

Методологически, за постигане на поставената цел, е направено анкетно проучване сред действащи органи по приходите. За нуждите на проучването са използвани предимно методите на анализа – научен, историко-логически, сравнителен, статистически. Разработката се основава

на сравнението, взаимосвързаното изучаване на елементи и процеси и моделиране. Приложени са интердисциплинарният, нормативният, системният и комплексният подход.

Дисертацията е разработена в три глави. Те систематизират съдържанието в следната структурна последователност: глава първа съдържа 4 параграфа; глава втора обхваща 4 параграфа, в глава трета са обособени 3 параграфа.

В първа глава на дисертацията е направено аналитично изследване на данъчните облекчения. Разгледана е в теоретичен аспект тяхната същностна характеристика паралелно с проучването на данъчните преференции. Проучена е нормативната регламентация различните видове данъчни облекчения. Изследван е международният опит и опита на България в прилагането на данъчните облекчения и оповестяването на резултатите от тази дейност. Направена е характеристика на контрола върху данъчните облекчения, като е обърнато внимание на неговата същност, цел, задачи, обект и други страни.

Втора глава на дисертацията е посветена на технологията на контрола върху данъчните облекчения. На първо място е разгледана технологията на контрола върху общите данъчни облекчения. На второ място вниманието е насочено към технологията на контрола върху облекченията за минимална и държавна помощ за регионално развитие. В резултат от направеното изследване са очертани рисковите фактори на контрола върху данъчните облекчения. В последния параграф от тази глава са изложени резултатите от направено анкетно проучване сред служители, които изпълняват функциите на органи по приходите в НАП. Изнесените данни са анализирани по подходящ начин.

В трета глава на дисертацията са представени вижданията на докторанта за начините, по които може да се оптимизира контрола върху данъчните облекчения. Предлага се прилагането на общи и конкретни мерки, насочени към усъвършенстване на данъчния контрол. Направено е аналитично изследване на информационното осигуряване на контрола върху данъчните облекчения, в резултат от което се предлагат мерки за усъвършенстване на прилагания към момента стандарт за автоматичен обмен на информация, използван от НАП. Тъй като един от основните рискови фактори, посочени във втора глава е корупцията, е разработена система с антикорупционни мерки. С нейното прилагане се цели да се ограничи корупционния натиск, на който са подложени данъчните служители. Изследвани са възможностите за предприемане на действия, с които да се противодейства на агресивното данъчно планиране.

В така посоченото съдържание задълбочено е изследван контролът върху данъчните облекчения, като в резултат аргументирано са изложени предложения за неговото усъвършенстване и повишаване на ефективността му. Сполучливо е направен подбор и анализ на практическия материал. Множеството приложения, фигури и таблици позволяват да се онагледят авторската теза и да се подчертае значимостта на изследваната проблематика.

3. Оценка на получените научни приноси и научно-приложни резултати

Приемам позицията на автора за наличие на приноси в дисертационния труд. В автореферата са посочени основните, които могат да бъдат обособени в две направления:

***Първо.** Приноси с характер на новости, обогатяващи съществуващите знания в теорията и практиката на финансовия контрол:*

- Изведени са дефиниции на понятията „данъчни облекчения“ и „данъчни преференции“. Те са съобразени с действащото финансово законодателство, като са открити техните прилики и разлики.

- Открити са особеностите и спецификите на контрола върху данъчните облекчения. Подобно изследване се прави за пръв път в България.

***Второ.** Приноси с характер на приложения в практиката:*

- Разработена е технология на контрол върху данъчните облекчения използвани от юридическите лица. Нейното прилагане позволява да се облекчи дейността на органите по приходите в НАП.

- Обоснована е необходимостта от усъвършенстване на прилагания към момента стандарт за автоматичен обмен на информация, осъществяван от Националната агенция за приходите.

- Направено е предложение за подобряване на създадената система в данъчната администрация, която да засили взаимодействието с Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество..

В обобщение може да се отбележи, че разглежданата проблематика, свързана с контрола върху данъчните облекчения има **значително научно и съществено практическо значение**. Направеното изследване по темата позволява да се оформи извода, че като цяло е постигната, поставената в началото на дисертацията **цел**, както и, че са изпълнени **основните задачи**, които авторът е нацеливал.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

За целите на настоящата защита на докторант Желев са приложени пет публикации. Съобразно приложения списък с публикации по дисертацията, те са разпределени в структурно и количествено отношение както следва:

- една студия;
- две статии;
- два научни доклада;

Анализът и оценката на публикациите показва, че те отразяват важни страни от дисертацията и са позволили на научната и друга общественост да се запознае с основните идеи от разработената дисертация. В дисертационния труд се съдържа потенциал за допълнително публикуване на оригинални авторски тези и резултати от проведените изследвания.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът е написан в съответствие с изискванията. В него ясно и точно е представено основното съдържание на дисертацията. Добросъвестно се посочват основните идеи и изводи, показва се приносът на докторанта при провеждане на изследването, степента на новост и практическа значимост на резултатите от изследването.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Независимо от задълбоченото, изчерпателно и логически издържано съдържание на разработката, могат да се установят някои пропуски и несъвършенства, които са основание за препоръки към докторанта:

- Възможно е в бъдещи теоретични разработки, да се изследват въпросите за технологията на данъчния контрол спрямо различни обекти;
- Препоръчвам на докторанта да приложи резултатите от изследваните въпроси и проблеми в изследователски проекти, практиката и преподавателската си дейност по данъчен контрол.

Посочените препоръки не омаловажават значението на дисертацията, тъй като не влияят съществено на нейното качество. Те са в рамките на колегиалната доброжелателност и не променят моето становище за положителна оценка на научния труд на докторанта.

7. Заключение

Кандидатът притежава задълбочени теоретични знания и практически умения, свързани с контрола върху данъчните облекчения. Показани са способности за самостоятелни научни изследвания. Положителна оценка заслужават усилията на докторанта, да представи

компетентно технологията на контрола върху данъчните облекчения. Аргументираните изводи демонстрират уменията на докторанта за специализирано и целенасочено прилагане на теоретичните знания в практиката. Това предоставя възможност за усъвършенстване теорията и практиката на данъчния контрол.

Достойнствата на дисертационният труд и възможностите на кандидата ми дават основание да гласувам с „да“ за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Жельо Невянов Желев – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, факултет „Стопанска отчетност“ на СА „Д. А. Ценов“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Контрол)“.

Свищов, 25.04.2018 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Крум Крумов)